POKÓJ i MIR

OJCZYSTY – DODAJ DO ULUBIONYCH

Dlaczego w większości języków słowiańskich ten piękny czas, kiedy nie ma w kraju ani wojny, ani zamieszek, ani rewolucji, nazywa się MIR, a w polszczyźnie POKÓJ?
W XIV w. i w XV w., ba! nawet jeszcze w XVII w. MIR w znaczeniu ‘pokój; czas pokoju’ funkcjonował również w języku polskim. POKÓJ w tym samym znaczeniu nie jest słowem późniejszym – używany był równolegle, jednak w trochę innym kontekście.
W najwcześniejszych przekładach Biblii POKÓJ pojawia się w znaczeniu ‘spokój’ i jest odpowiednikiem łacińskiego pax w jego szerszym znaczeniu. Od XV w. – również w przekładach Biblii – pojawia się POKÓJ jako pomieszczenie. W drugiej połowie XVI w., znów pod wpływem łacińskiego pax, POKÓJ zaczyna się specjalizować w typowo polskim (a raczej łacińskim i polskim) znaczeniu politycznym i gospodarczym: ‘spokój w kraju [gdy nie ma wojny]’ > ‘czas bez wojny, czas po zaprzestaniu wojny’. W XVIII w. POKÓJ w takim znaczeniu jest już w powszechnym użyciu, a MIR odchodzi do lamusa – staje się słowem przestarzałym, ale też podniosłym i poetyckim. Pod koniec XIX wieku miłośnicy dawnej polszczyzny odnajdują to słowo na pożółkłych ze starości stronicach, wydobywają na światło dzienne i nie tyle przywracają dawną świetność, ile znajdują dla niego nowe zastosowanie: od tego czasu zaczyna być używane z znaczeniu specjalnym, wyłącznie polskim ‘autorytet, szacunek, poważanie’.